

เปรียบเทียบคำลักษณนามภาษาเชียงใหม่กับภาษากรุงเทพา

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำคำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่กับภาษากรุงเทพา มาเปรียบเทียบกัน¹ ในด้านต่อไปนี้

1. การใช้คำลักษณนาม
2. ตำแหน่งของคำลักษณนาม

1. การใช้คำลักษณนาม

คำลักษณนามที่ใช้ในภาษาเชียงใหม่และในภาษากรุงเทพา บางคำก็กำหนดได้แน่นอนว่า ใช้กับคำนามประเภทใดบ้าง หรือใช้กับสิ่งที่มีลักษณะอย่างไร เช่น คำลักษณนาม แผ่น ในภาษาเชียงใหม่และในภาษากรุงเทพา ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของที่มีลักษณะแบนบาง เป็นต้นว่า กระดาษ หรือกระดาษ แต่คำลักษณนามบางคำก็ไม่อาจกำหนดได้ว่า ใช้กับคำนาม หรือคำกริยาที่มีความหมายไปในทำนองใด บอกได้แต่เพียงว่า มีการใช้คำลักษณนามคำนี้กับคำนามหรือคำกริยานั้น ๆ เช่น คำลักษณนาม เลม ในภาษากรุงเทพา อาจใช้กับสิ่งที่มีลักษณะต่าง ๆ กันไป มี หนังสือ เกวียน มีค เป็นต้น ดร. วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์² ได้ให้ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

อาจเป็นเพราะเกิดการยืมคำขึ้น ทำให้การใช้คำเปลี่ยนไปจากเดิม หรือมีการเพิ่มสมาชิกของกลุ่มขึ้น โดยสมาชิกที่เพิ่มเข้ามา อาจเข้ามาเพราะมีการใช้สอยคล้ายกัน หรือมีเนื้อวัตถุเหมือนกัน แต่มีลักษณะต่างกัน ทำให้หาลักษณะที่แน่นอนไม่ได้

---

¹วิธีการเปรียบเทียบ จะใช้คำลักษณนามในภาษากรุงเทพา เป็นหลัก แล้วนำคำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่มาเปรียบเทียบ

²วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์. ภาษาผู้ไทย. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 21.

คำลักษณนามที่ใช้ในภาษาเชียงใหม่และภาษากรุงเทพา มีลักษณะการใช้คำหึ่งที่เหมือนและต่างกัน ดังนี้

ก. ลักษณะการใช้คำเหมือนกัน ในภาษาเชียงใหม่และภาษากรุงเทพา จะใช้คำลักษณนามคำเดียวกัน¹ กับสิ่งชนิดเดียวกัน จำแนกออกเป็น

1. คำลักษณนามที่เป็นมาตรา ชั่ง ตวง วัด² ในภาษาเชียงใหม่และภาษากรุงเทพา จะมีคำลักษณนามประเภทที่ใช้เหมือนกัน จำนวน 34 คำ ดังนี้

<u>ภาษากรุงเทพา</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ใช้กับ</u>
บาท	[ba:t ²]	เงิน, น้ำหนักของทองคำ
สลึง	[sa-lɯŋ ¹]	เงิน, น้ำหนักของทองคำ
สตางค์	[sa-ta:n]	เงิน, น้ำหนักของเพชรพลอย
กะรัต	ka-lat ²	น้ำหนักของเพชรพลอย
กรัม	[kam]	น้ำหนักของสิ่งต่าง ๆ ที่มีจำนวนน้อยกว่ากิโล และซีค
กิโล ³	[ki-lo:]	ระยะทาง และน้ำหนักของสิ่งต่าง ๆ

¹คำลักษณนามในภาษาถิ่นทั้งสองที่มีเสียงแตกต่างกันเล็กน้อย เช่น ต่างกันที่เสียงพยัญชนะต้น สระ หรือวรรณยุกต์ หรือโครงสร้างพยางค์ และความแตกต่างนั้นเป็นความแตกต่างอย่างมีระบบ ในที่นี้ถือว่าเป็นคำลักษณนามคำเดียวกัน

²ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะการใช้คำเท่านั้น โปรดดูคำอธิบายในบทที่ 2 หน้า 36 และในบทที่ 3 หน้า 81

³ในภาษากรุงเทพา คำลักษณนาม กิโล ที่บอกน้ำหนักจะใช้คำย่อว่า โล ได้ ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณนามทั้งที่บอกน้ำหนักและบอกระยะทาง จะใช้ย่อไม่ได้

<u>ภาษากรุงเพา</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ใช้กับ</u>
ซึค	[khi:t ²]	น้ำหนักของสิ่งต่าง ๆ
กัก	[kak ⁵]	ปริมาณของเหล้า
กิง	[koŋ ⁵]	ปริมาณของเหล้า
ถัง	[thaŋ ¹]	ปริมาณของข้าวสาร
ลิท	[lit ⁵]	ปริมาณของข้าวสาร หรือปริมาณ ของของเหลวอย่างน้ำมัน
เมตร	[met ⁵]	การวัด ความกว้าง ยาว สูง
เซนต	[sen]	การวัดความกว้าง ยาว สูง
หลา	[la: ¹]	การวัดความกว้าง ยาว สูง
ฟุต	[fut ⁵]	การวัดความกว้าง ยาว สูง
นิ้ว	[niw ⁵]	การวัดความกว้าง ยาว สูง
เส้น	[sen ⁴]	การวัดความกว้าง ยาว สูง
วา	[wa:]	การวัดความกว้าง ยาว สูง
ตารางวา	[ta-la:ŋ-wa:]	การวัดพื้นที่
ตารางเมตร	[ta-la:ŋ-met ⁵]	การวัดพื้นที่
งาน	[ŋa:n]	การวัดพื้นที่
ไร่	[hay ³]	การวัดพื้นที่

<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ใช้กับ</u>
ยก	[nok ⁵]	การวัดไม้
วินาที	[wi-na-thi:]	เวลา
นาที	[na:-thi:]	เวลา
ชั่วโมง	[cua-mo:ŋ]	เวลา
วัน	[wan]	เวลา
อาทิตย์	[tit ⁵]	เวลา
เดือน	[dɛ̃an]	เวลา
ปี	[pi: ¹]	เวลา
โมง	[mo:ŋ]	เวลา
ยาม	[ya:m]	เวลา
คืน	[khɛ̃:n]	เวลา
ค่ำ	[kham ³]	เวลา

2) คำลักษณนามที่บอกการ ชั่ง ตวง วัด โดยประมาณ ในภาษาเชียงใหม่
และภาษากรุงเทพฯ จะมีคำลักษณนามประเภทที่ใช้เหมือนกัน มีดังนี้

<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
กา	[ka: ¹]	น้ำ 1 <u>กา</u>
แก้ว	[kɛ:w ⁴]	น้ำ 1 <u>แก้ว</u>

<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
กระติก	[ka-tik ¹]	น้ำ 1 <u>กระติก</u>
ชวค	[khuat ²]	น้ำ 1 <u>ชวค</u>
ปืบ	[pip ⁵]	น้ำ 1 <u>ปืบ</u>
โอง	ʔo:n ²	น้ำ 1 <u>โอง</u>
กระบอก	[bɔ:k ²]	ข้าวหลาม 1 <u>กระบอก</u>
ช้อน	[cɔ:n ⁵]	น้ำปลา 1 <u>ช้อน</u>
ทัพพี	[sa-la-phi:]	ข้าว 1 <u>ทัพพี</u>
หม้อ	[mɔ: ⁴]	ข้าว 1 <u>หม้อ</u>
ถาด	[tha:t ²]	ขนม 1 <u>ถาด</u>
กลอง	[kɔŋ ²]	ธงซีกฟอก 1 <u>กลอง</u>
ลุง	[thoŋ ¹]	ขนม 1 <u>ลุง</u>
กระสอบ	[ka-sɔ:p ²]	ข้าวสาร 1 <u>กระสอบ</u>
เชิง	[kheŋ ²]	ปลาทุ 1 <u>เชิง</u>
หลอด	[lɔ:t ²]	ยา 1 <u>หลอด</u>

<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ใช้กับ</u>
จิบ	[cip ⁴]	ปริมาณของเหลวที่ดื่มทีละนิด
อีก	[?±k ²]	ปริมาณของเหลวอย่างน้ำที่กลืน ลงคอครั้งหนึ่ง ๆ
หยิบ	[hɨm ³]	ปริมาณของที่หยิบขึ้นครั้งหนึ่ง ๆ
กอบ	[kw:p ²]	ปริมาณของที่กอบขึ้นครั้งหนึ่ง ๆ
หอม	[hw:p ²]	ปริมาณของที่หอมไว้
กำมือ	[kam ¹]	ปริมาณของกำมือที่กำเข้า
คืบ	[kh±:p ³]	การวัดโดยใช้อวัยวะ
ศอก	[sw:k ²]	การวัดโดยใช้อวัยวะ
ก้าว	[ka:w ⁴]	การวัดโดยใช้อวัยวะ

3) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามและคำกริยาประเภทต่าง ๆ ในภาษา
เชียงใหม่และในภาษากรุงเทพฯ มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ อมนุษย์
สัตว์ พืช สิ่งของ สถานที่ และนามธรรม และคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา¹
เหมือนกัน ตัวอย่างของคำลักษณนามที่เหมือนกัน...มีดังนี้

¹ผู้วิจัยไม่นำคำลักษณนามประเภทที่ใช้กับคำกริยาใดไม่จำกัด มาเปรียบเทียบ
เพราะเป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับคำกริยาโดยอ้อม

ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาเชียงใหม่	ใช้กับ
คู	[ku: ³]	คำนามบอกจำนวนของชนิดเดียวกันที่อยู่รวมกัน 2 สิ่ง
โหล	[lo: ¹]	คำนามบอกจำนวนของสิ่งชนิดเดียวกันที่อยู่รวมกัน 12 สิ่ง
หวี	[wi: ¹]	ผลกล้วยที่รวมอยู่ในช่อเดียวกัน
จุก	[cuk ¹]	หัวหอม หรือหัวกระเทียมที่มีมารวมกัน
กอ	[kw: ¹]	ต้นพืชที่ขึ้นอยู่รวมกัน เช่น ต้นหญ้า ต้นข้าว ต้นผักตบชวา เป็นต้น
ตั้ง	[taŋ ⁴]	สิ่งที่วางซ้อนกันมาก ๆ เช่น หนังสือ จาน เลื่อผ้า
กระบอก	[bɔ:k ²]	สิ่งที่มีลักษณะกลม ยาว และกลวง เช่น ปืน ฝาย หรือข้าวหลามที่บรรจุในกระบอกไม้ไผ่
คัน	[kan]	ของบางอย่างที่มีส่วนที่ใช้จับหรือถือ เช่น ช้อน ร่ม
แถว	[thɛw]	สิ่งที่มีลักษณะเรียงอยู่ในแนวเดียวกัน เช่น แถวทหาร ขนบั้งแถว
ค้ำ	[da:m ⁴]	สิ่งที่มีส่วนสำหรับใช้จับหรือถือ
เลา	[law]	เครื่องเป่าที่มีลักษณะกลมยาว เช่น ปี่ ขลุ่ย

ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาเชียงใหม่	ใช้กับ
ผืน	[phɛːn ¹]	สิ่งที่มีลักษณะแบนเป็นแผ่นกว้าง หรือสิ่งที่ทอเป็นผืนอย่าง เลื่อ พรม
เรือน	[lɛːan]	สิ่งที่มีลักษณะประกอบกันเข้าอย่าง เรือน เช่น นาฬิกา
หยด	[yot ²]	ของเหลวที่มีลักษณะเป็นหยด อย่าง น้ำตา
เครื่อง	[khɛːaŋ ³]	สิ่งทีประกอบขึ้นด้วยเครื่องกลไก เพื่อ ใช้การอย่างใดอย่างหนึ่ง
ชด	[khot ²]	สิ่งที่ชดไว้ด้วยกันอย่างลวด เชือก
ปั้น	[pan ⁴]	สิ่งที่ปั้นไว้ อย่างมะขามเปียก
ปึก	[pɛːp ⁵]	ลักษณะเป็นปึกอย่างน้ำตาลปึก และ สิ่งที่ซ้อนกันอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น กระดาษ
ล้อ	[lɔː ⁵]	รถยนต์ เช่น รถ 10 ล้อ
โตะ	[toː ⁵]	อาหารที่จึกเป็นโตะ
ที่	[tiː ³]	อาหารที่จึกเป็นที่ ๆ
แงง	[ŋɛːŋ ³]	แงง ชิง ซ่า
พู	[puː]	พูพูเรียน

ภาษากรุงเทพฯ	ภาษาเชียงใหม่	ใช้กับ
ราก	[ha:k ³]	ส่วนรากของพืชทั่วไป
กลุ่ม	[kum ²]	ค้ายหรือไหมพรมที่เป็นกลุ่ม
ใบ	[bay]	สิ่งที่มีลักษณะแบนเป็นแผ่น เช่น สลากกินแบ่ง คั่ว ฆนบัตร เป็นต้น
ต้น	[ton ⁴]	สิ่งที่มีลักษณะยาวอย่างลำของต้นไม้ เช่น ขุง เสา
หลอด	[lɔ:t ²]	หลอดไฟ หลอดค้าย และยาฉีพัน
ทัว	[tua ¹]	สิ่งที่มีลักษณะอย่างทัว แขน หรือขา เช่น ตะปู เลื้อ และเก้าอี้ เป็นต้น
หน้า	[na: ⁴]	สิ่งที่มีลักษณะเป็นหน้า เช่น ผ้า หนังสือ- สื่อ เป็นต้น
นัค	[nat ⁵]	กระสุนปืน
หยค	[yot ⁵]	ของเหลวที่หยคลงครั้งหนึ่ง ๆ
ฉับ	[ca?-bap ²]	หนังสือ จดหมาย และหนังสือสัญญา เป็นต้น
อัน	?an ¹	สิ่งทั่วไป เช่น ไม้ ฆน หลอดคูก เป็นต้น
โรง	[ho:ŋ]	โรงมหรสพ หรือสถานที่ที่มีลักษณะ เป็นโรง

<u>ภาษารุงเทพา</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ใช้กับ</u>
งับ	[ɲi:p ³]	ช่วงเวลาที่หลับไประยะหนึ่ง
ต้น	[tɕ:n ¹]	
ทม	[top ⁵]	จำนวนครั้งที่ทับ

ข. ลักษณะการใช้คำต่างกัน คำลักษณะนามในภาษาเชียงใหม่และในภาษารุงเทพา มีลักษณะการใช้คำที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) ใช้คำลักษณะนามคนละคำกับสิ่งชนิดเดียวกัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(ก) ในภาษาถิ่นทั้งสองมีคำลักษณะนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ เพียงคำเดียว ดังนี้

<u>ภาษารุงเทพา</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	<u>ใช้กับ</u>
เข็ค	[pi:k ²]	ค้าย หรือไหมหลาย ๆ ใจ รวมกัน
มวน	[baw ⁴]	บุตรี
มี้อ	[kha:p ³]	เวลาที่รับประทานอาหารในวันหนึ่ง ๆ
ครอก	[cu:p ³]	ลูกสัตว์ที่เกิดคราวเดียวกันหลาย ๆ ตัว
รวง	[ɲuaŋ]	ส่วนที่เป็นข้อของต้นข้าว
ลูก	[mɔn ³]	ภูเขา
ลำ	[lem ⁴]	สิ่งที่มีลักษณะกลมยาว เช่น ไม้ไผ่ ออย

ภาษากรุงเทพฯภาษาเชียงใหม่ใช้กับ

วง

[kuaŋ]

แหวน

(ข) ในภาษาถิ่นหนึ่งจะมีคำลักษณะนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มากกว่าในอีกภาษาหนึ่ง
แย่งออกเป็น

(1) ในภาษาเชียงใหม่มีคำลักษณะนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มากกว่าในภาษา
 กรุงเทพฯ

(2) ในภาษากรุงเทพฯ มีคำลักษณะนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มากกว่าใน
 ภาษาเชียงใหม่

(1) ในภาษาเชียงใหม่มีคำลักษณะนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มากกว่าในภาษากรุงเทพฯ

คำลักษณะนามใช้กับคำลักษณะนามใช้กับภาษากรุงเทพฯภาษาเชียงใหม่

ชั้น

ชั้นบันไดแต่ละชั้น

[si:⁴][khak⁵]

ชั้นบันไดที่เป็นไม้

ชั้นบันไดที่เป็นปูน

หรือคิน อาจมีลักษณะไม่เรียบ

เสมอกัน

ชั้น

สิ่งที่ได้จากการตัด แล่ [tin²]แบ่ง แยก จากส่วนใหญ่ [kwam⁴]

เช่น เนื้อ ผ่า ผลไม้

และขม เป็นต้น [ki:p²][kho:p²]

[ʔan]

ชั้นเนื้อ

ชั้นผ้าที่ได้จากการตัด แบ่ง

จากส่วนใหญ่

ชั้นผลไม้

ชั้นแคบหนุ

ชั้นขม

คำลักษณนาม	ใช้กับ	คำลักษณนาม	ใช้กับ
ภาษารุงเทพา		ภาษาเชียงใหม่	
ซึก	สิ่งที่ไค้จากการแบ่งครึ่ง เช่น แดงโม ไม้ ไก่	[kxo:p ²]	สิ่งที่ไค้จากการแบ่งครึ่ง จากของที่มีลักษณะกลม เช่น มะพร้าว
		[ki:p ²]	สิ่งที่ไค้จากการแบ่งครึ่ง จากของที่มีลักษณะยาว เช่น ทอนไม้
		[pha:k ²]	ส่วนที่แบ่งครึ่ง เช่น ไก่
		[khia]	
เดา		[sa:y ¹]	ปืนโตทั้งเดา
คัม	ของที่ผูกหรือเรียงกัน เป็นแถว เช่น จาก ปลาย่าง	[phay]	หน้าคา หรือใบทองคิงที่ ผูกหรือเย็บเรียงกันเป็น แถว
ไม้	สิ่งที่เสียบไม้เรียงกัน เช่น ลูกชิ้นปิ้ง ปลาย่าง หรือ สิ่งที่มีไม้ประกบ สองข้าง เช่น ไก่ย่าง	[siap ²]	สิ่งที่เสียบไม้เรียงกัน เช่น ลูกชิ้นปิ้ง ปลาย่าง
		[hi:p ²]	สิ่งที่มีไม้ประกบสองข้าง เช่น ปลาย่าง กบย่าง
แห่ง	สิ่งที่มีลักษณะตันและมี ส่วนยาวมากกว่าส่วน กว้าง เช่น ทองแห่ง กินสอ ไอคกรีม	[lim ⁴]	ทองแห่ง
		[ʔan]	กินสอ ไอคกรีมแห่ง

คำลักษณนาม

ภาษากรุงเทพฯ

ใช้กับ

คำลักษณนาม

ภาษาเชียงใหม่

ใช้กับ

ซีก	สิ่งที่ได้จากการแบ่งครึ่ง เช่น มะพร้าว แคงโม ไม้ และไก่ เป็นต้น	[kho:p ²] ซีกหนึ่งของผลแคงโม มะพร้าว
		[ki:p ²] ซีกหนึ่งของท่อนไม้ [pha:k ²] } ซีกหนึ่งของตัวไก่ [phs:k ²] }
ทะเลาย	ผลของมะพร้าวและหมาก ที่รวมอยู่ในทะเลายเดียวกัน	[kha-ne:ɯ] ผลของมะพร้าวที่อยู่รวมกัน [pi:ʔ] ผลของหมากที่อยู่รวมกัน
แปลง	ที่ดินและที่ปลูกพืชผักหรือคอกไม้	[pan ³] ที่ดินแปลงหนึ่ง ๆ [tɜ:k ³] ที่ปลูกพืชผัก หรือคอกไม้
พวง	ผลของพืชที่อยู่รวมในก้านเดียวกัน เช่น ลำไย องุ่น ลิ้นจี่ หรือสิ่งที้อยหรือรวมกันเข้า เช่น กุญแจ พวงมาลัย เตาหู่	[puk ⁵] ผลของพืชที่อยู่รวมกันในก้านเดียวกัน เช่น ลำไย องุ่น ลิ้นจี่ ระกำ หรือสิ่งที้อยหรือรวมกันเข้า เช่น กุญแจ [tiw ⁴] สิ่งที่เป็นพวงขนาดเล็ก มีเชือกผูกหรือร้อยไว้สำหรับหิ้ว เช่น ปลา

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>	<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>
<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>		<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	
กระปุก	ผลจาก และระกำที่อยู่รวม ในก้านเดียวกัน	[หว:ย ⁵]	สิ่งที่ร้อยเข้าด้วยกัน เช่น พวงมาลัย

(2) ในภาษากรุงเทพฯ มีคำลักษณนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มากกว่าในภาษาเชียงใหม่

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>	<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>
<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>		<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	
กลุ่ม คณะ ชุด	คนที่อยู่รวมกันหลาย ๆ คนในลักษณะต่าง ๆ กัน	[มู:2]	คนที่อยู่รวมกันหลายๆ คน สัตว์ที่อยู่รวมกันหลาย ๆ ตัว
วง	คนที่อยู่รวมกัน เพื่อเล่น อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยกัน เช่น คนตรี โห่ เป็นต้น	[cum]	คนที่เล่นไพ่ด้วยกัน คนที่เล่นดนตรีด้วยกัน
ฝูง	สัตว์ทั่วไปที่อยู่รวมกันหลายๆ ตัว		
โหล่ง	ช่างที่อยู่รวมกันหลาย ๆ เชื้อ		
ชุด	ของที่เข้าชุดกัน เช่น ถ้วยชาม	[cum]	ของที่เข้าชุดกัน เช่น ถ้วยชาม โห่
สำรับ	โห่, ของที่เข้าชุดกัน		

<u>คำลักษณนาม</u>		<u>คำลักษณนาม</u>	
<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>		<u>ใช้กับ</u>	<u>ภาษาเชียงใหม่</u>
			<u>ใช้กับ</u>
คอก	ข้าวโพค	[hua ¹]	ข้าวโพค
ฝัก			
ใบ	ส่วนที่เป็นผลของพืชทั่วไป เช่น ขนุน มะเขือ มะนาว เป็นต้น	[kɛn ²]	ส่วนที่เป็นผลของพืช ทั่วไป เช่น ขนุน มะเขือ มะนาว เป็นต้น และใช้ กับไซ
ลูก		[no:y ²]	
ผล			
ฟอง	ไซ		
ขนาน	ยาที่ปรุงขึ้น	[pa:k ³]	ยาที่จักหรือปรุงขึ้น
เทียบ	ยาจีนที่จักเป็นชุก		
เรียง	ใบพลูที่เรียงซ้อนกัน 7-8 ใบ หรือ 20 ใบ	[lɛ:p ²]	ใบพลูและใบคองที่เรียง ซ้อนกัน
แหน	ใบคองที่เรียงซ้อนกัน		

2) ใช้คำลักษณนามคำเดียวกันกับสิ่งต่างชนิดกัน ในภาษาเชียงใหม่และ
ในภาษากรุงเทพฯ จะมีคำลักษณนามบางคำที่เป็นคำเดียวกัน แต่จะใช้กับสิ่งต่างชนิดกัน
ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>		<u>ใช้กับ</u>
ก. พ.	กำ	สิ่งที่มีครวมกันขนาดเล็กลงกว่ามัด เช่น ะอม คอกไม้ วุ้นเส้น

<u>คำลักษณนาม</u>		<u>ใช้กับ</u>
<u>ช.ม.</u>	[kam ¹]	ปริมาณของที่มีอกำเข้าเป็นก้อน บางอย่างอาจใช้ตอก มัดรวมกัน เช่น เมียง
<u>ก.ท.</u>	ซอน	จำนวนย่อยของกำไค้หนึ่ง
<u>ช.ม.</u>	[khw:n ¹]	จำนวนย่อยของร่องเท้าไค้หนึ่ง
<u>ก.ท.</u>	แขนง	กิ่งไม้เล็ก ๆ ที่แยกออกจากกิ่งใหญ่
<u>ช.ม.</u>	[kha-nε:ŋ]	ผลมะพร้าวที่รวมอยู่ในทะลายเดียวกัน
<u>ก.ท.</u>	หัว	กลุ่มรวมของเส้นผมจีน หัวหนึ่งมีจำนวนเส้นเท่ากัน หรือใกล้เคียงกัน
<u>ช.ม.</u>	[hua ¹]	กลุ่มรวมของหมากที่ร้อยเป็นเส้น 1 หัว มี 50 เส้น

3) ใช้คำลักษณนามทั้งคำเดียวและคนละคำกับสิ่งชนิดเดียวกันแบ่งเป็น

(ก) ในภาษาเชียงใหม่มีคำลักษณนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มากกว่าใน

ภาษากองเทพฯ

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>	<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>
<u>ภาษากองเทพฯ</u>		<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	
กลีบ	สิ่งที่มีลักษณะเป็นกลีบของดอกไม้	[ki:p ²]	กลีบดอกไม้และกลีบส้ม
ส้ม	กระเทียม และกลีบข้าวต้มมัด	[li:p ²]	กลีบของกระเทียม
		[kεn ²]	กลีบข้าวต้มมัด

คำลักษณนาม	ใช้กับ	คำลักษณนาม	ใช้กับ
ภาษากรุงเทพฯ		ภาษาเชียงใหม่	
กึ่ง	ส่วนที่เป็นกึ่งของพืชทั่วไป	[kiŋ ²] [khet ⁵]	ส่วนที่เป็นกึ่งของพืช ทั่วไป
กอง	ทหารที่อยู่รวมกันเป็นกอง และ สิ่งที่ยกอยู่รวมกัน เช่น ทราบ อิฐ ชยะ พริก มะนาว เป็นต้น	[kwəŋ ¹] [pun ³]	กองทหาร กองทราย และกองชยะ เป็นต้น พริกที่กองรวมกัน เช่น พริก มะนาว
ก้อน	สิ่งที่มีลักษณะค่อนข้างกลม หรือ สิ่งที่เกาะหรือติดรวมกันแน่น เป็นก้อน เช่น คิน อิฐ สบู่ เนื้อ เป็นต้น	[kwə:n ⁴] [kum ⁴] [mo:k ³]	ก้อนคิน ก้อนอิฐ และ สบู่ เป็นต้น ก้อนเนื้อ ก้อนข้าวเหนียว
ชัค	น้ำหนักของสิ่งต่าง ๆ เท่ากับ $\frac{1}{10}$ กิโลกรัม	[khi:t ²] [met ⁵]	น้ำหนักของสิ่งต่าง ๆ
คำ	คำพูดและสิ่งที่เคี้ยวกิน เช่น ข้าว หนาก	[kam] [sup ¹] [ʔom]	คำพูดและสิ่งที่เคี้ยวกิน เช่น ข้าว หนาก หนากที่ทำสำเร็จเป็นคำ เมียง
ควง	สิ่งที่มีลักษณะเป็นรูปกลม ๆ หรือเห็นเป็นวง ๆ เช่น ควง- ตรา รอยเมื่อน สิ่งที่ทำให้แสง- สว่าง เช่น ตะเกียง ไฟฟ้า	[duaŋ]	สิ่งบางอย่างที่ให้แสง- สว่าง เช่น ไฟฟ้า ใต้ หรือบางสิ่งที่ไม่มียูบ เช่น วิญญาณ

คำลักษณนาม ภาษากรุงเทพฯ	ใช้กับ	คำลักษณนาม ภาษาเชียงใหม่	ใช้กับ
ดวงอาทิตย์ ดวงดาว และ บางสิ่งที่ไม่มีรูป เช่น วิญญาณ	[kɛn ²] [no:y ²]	} บางสิ่งที่มีลักษณะเป็นรูป กลม ๆ เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงดาว และเครื่องใช้ที่ ให้แสงสว่าง เช่น ตะเกียง ¹	
		[wa:w]	} สิ่งที่เห็นเป็นวง ๆ เช่น รอยเขื่อน
คัน	พืชผักทั่วไป เช่น มะม่วง ผักชี ตะไคร้	[ton ⁴]	} พืชผักทั่วไป เช่น มะม่วง ผักชี
		[kaw ⁴]	} พืชยืนต้น เช่น มะพร้าว ลำไย
		[hua ¹]	} ตะไคร้
ทอน	ส่วนที่ตัดหรือทอนออกจาก ส่วนใหญ่ เช่น ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้	[tɔn ⁴]	} ส่วนที่ตัดหรือทอนออกจาก ส่วนใหญ่ เช่น ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้
		[kwɔm ⁴]	
บาน	สิ่งที่เป็นแผ่น ๆ บางอย่าง เช่น หน้าต่าง ประตู กระดาษ [ʔan]	[ba:n]	} หน้าต่าง ประตู

¹ จะใช้คำลักษณนาม [kɛn²] เท่านั้น

คำลักษณนาม ภาษากรุงเทพฯ	ใช้กับ	คำลักษณนาม ภาษาเชียงใหม่	ใช้กับ
ใบ } ลูก }	ภาชนะหรือเครื่องใช้ทั่วไป เช่น หม้อ จาน แก้วน้ำ โถง กระเป๋า หมวก	[bay] [kɛn ²] [no:y ²]	จาน หมวก ภาชนะหรือเครื่องใช้ทั่วไป เช่น หม้อ ถู โถง แก้วน้ำ เป็นต้น
แผ่น	สิ่งที่มีลักษณะแบน ๆ อย่าง กระดาน กระดาษ กระ- เบื้อง เป็นต้น	[phɛn ²] [thɔp ²]	สิ่งที่มีลักษณะแบน ๆ อย่าง กระดาน กระดาษ กระเบื้อง สิ่งที่มีลักษณะเป็นแผ่นหนา เช่น เนื้อเค็ม
ม้วน	สิ่งที่มีม้วนไว้ เช่น กระดาษ หรือผ้า เป็นต้น	[muan ⁵] [lun]	สิ่งที่มีม้วนไว้ เช่น กระดาษ สิ่งที่มีม้วนไว้มีขนาดใหญ่กว่า ม้วน เช่น ผ้าย เลื่อ ผ้า
แว่น	สิ่งที่คักเป็นชั้นมีลักษณะกลม บาง เช่น ข่า	[wɛn ⁴] [wɛn ⁴]	สิ่งที่คักเป็นชั้นมีลักษณะกลม บาง เช่น ข่า สิ่งที่มีลักษณะกลมหนา หรือ คักเป็นชั้น มีลักษณะกลมหนา เช่น ทัก
หน่อ	หน่อของพืชทั่วไป เช่น หน่อ- กล้วย หน่อไม้	[nɔ:w ²] [ha:ɳ ¹]	ส่วนที่เป็นหน่อของพืชทั่วไป ยกเว้น หน่อไม้ หน่อไม้

คำลักษณนาม	ใช้กับ	คำลักษณนาม	ใช้กับ
ภาษากรุงเทพฯ		ภาษาเชียงใหม่	
องค์	สิ่งที่เกิดารพหุชา เช่น พระพุทธรูป	[ʔoŋ] [ton ¹]	สิ่งที่เกิดารพหุชา เช่น พระพุทธรูป
ตัว	เสื่อ กางเกง	[tua ¹] [phi:n ¹] ¹	เสื่อ กางเกง
ข้อ	สิ่งที่มีลักษณะเป็นข้อ เช่น Joyth ¹ เลข อ้อยควัน เป็นต้น	[khw: ⁴] [wɛn ⁴] [ʔan]	Joyth ¹ เลข ท่อนอ้อยที่ควันออกเป็นข้อ ๆ
ชั้น	สิ่งที่มีลักษณะซ้อนกันอยู่ เช่น ชั้นของบ้านเรือน ชั้นของบันได เป็นต้น	[can ⁵] [tɔ: ⁵]	สิ่งที่มีลักษณะซ้อนกันอยู่ เช่น ชั้นของบ้านเรือน ชั้นของบันได
ดอก	สิ่งที่มีลักษณะเป็นดอก เช่น ดอกไม้ กล้วย กุญแจ ทองหยิบ และผักขาวโศค เป็นต้น	[dɔ:k ²] [ka:n ⁴] [ʔan] [hua ¹]	สิ่งที่มีลักษณะเป็นดอก เช่น ดอกไม้ กล้วย ลูกกุญแจ ทองหยิบ ผักขาวโศค
ใจ	ค้ายหรือไหมที่แยกออกจาก เชือก ใจหนึ่งมีไหม 6 เส้น	[cay ¹]	ค้ายหรือไหมที่แยกจากเชือก ใจหนึ่งมีไหม 6 เส้น

¹ปัจจุบันมักใช้คำลักษณนาม [tua¹] กับ เสื่อ กางเกง

คำลักษณนาม
ภาษากรุงเทพฯ

ใช้กับ

คำลักษณนาม
ภาษาเชียงใหม่

ใช้กับ

		[tɔŋ ²]	ค้ายหรือไหมที่แยกออกจาก เชือก
ช่อ	ส่วนคอกของพืชทั่วไปที่ อยู่รวมในก้านเดียวกัน หรือมีครวมเข้าด้วยกัน เป็นช่อ เช่น คอกกล้วยไม้ คอกเข็ม คอกโป๊ยเซียน และคอกกุหลาบ เป็นต้น	[cɔ: ³] [puk ⁵]	ส่วนคอกของพืชทั่วไปที่รวม อยู่ในก้านเดียวกัน หรือมีค รวมกันเป็นช่อ เช่น คอก กล้วยไม้ คอกเข็ม คอกโป๊ย- เซียน คอกกุหลาบ เป็นต้น ส่วนคอกของพืชบางชนิดที่มี ลักษณะเป็นกลุ่ม เช่น คอก เข็ม คอกโป๊ยเซียน
เส้น	สิ่งที่มีลักษณะเล็กยาว เช่น เช่น สายสร้อย เส้นผม เส้นค้าย ยางรัดของ เชือก เป็นต้น	[sen ⁴]	สิ่งที่มีลักษณะเป็นแนวยาว เช่น แม่น้ำ ถนน เข็มขัด เชือก เส้นผม เส้นค้าย เป็นต้น
สาย	สิ่งที่มีลักษณะกว้างเป็น แนวยาว เช่น แม่น้ำ ถนน เป็นต้น	[sa:y ¹] [wɔŋ ⁵]	สร้อยคอ ยางรัดของ
ห่อ	ของที่ห่อไว้ เช่น ขม น้ำ- พริก ของขวัญ และกวยเตี๋ยว เป็นต้น	[hɔ: ²] [pok ⁵] [cɔk ⁵]	ของที่ห่อด้วยกระดาษ เช่น กวยเตี๋ยว ขม เป็นต้น ของที่ห่อด้วยผ้า ของที่ห่อด้วยใบตอง มีขนาด เล็ก เช่น ขมเทียน

(ข) ในภาษากรุงเทพฯ มีคำลักษณะนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มากกว่าภาษาเชียงใหม่

คำลักษณะนาม ภาษากรุงเทพฯ	ใช้กับ	คำลักษณะนาม ภาษาเชียงใหม่	ใช้กับ
กะ ผลัด	ช่วงเวลาที่กำหนดไว้ใน การทำงานหรือการเข้า เวร	[kaʔ ¹]	ช่วงเวลาที่กำหนดในการ ทำงานหรือการเข้าเวร
คัน ขบวน	พาหนะประเภทรถทั่วไป เช่น รถยนต์ รถจักรยาน รถไฟ	[kan ¹]	พาหนะประเภทรถทั่วไป เช่น รถยนต์ รถจักรยาน รถไฟ
เล่ม	สิ่งที่มีลักษณะยาวเรียว เช่น เข็ม เขียน คาน มีด และหอก เป็นต้น	[lem ⁴]	สิ่งที่มีลักษณะยาว เรียว เช่น เข็ม และเขียน เป็นต้น
กำม ปิ่น	ของที่มีกำมบางอย่าง เช่น มีด กรรไกร ขวาน และคาน เป็นต้น เสื่อ	[thian ²]	ของใช้ที่มีกำมสำหรับตัด หั่น บั่น ทอน สิ่งต่าง ๆ เช่น มีด คาน กรรไกร ขวาน และ เสื่อ เป็นต้น
ซี่ ชั้น	สิ่งที่มีลักษณะเล็กยาวที่อยู่ เรียงกัน เช่น ฟัน ซี่โครง ลูกกรง บันได	[si: ⁴]	สิ่งที่มีลักษณะเล็กยาวที่อยู่ เรียงกัน เช่น ฟัน ลูกกรง และบันได
ตัว เชือก	สัตว์ทั่วไป เช่น นก ปลา มด ช้างบ้าน	[tua ¹]	สัตว์ทั่วไป เช่น ช้าง นก ปลา มด

คำลักษณนาม

ภาษารุงเพท

ใช้กับ

คำลักษณนาม

ภาษาเชียงใหม่

ใช้กับ

ปี	เวลาและอายุของคนหรือ สิ่งต่าง ๆ ทั่วไป	[pi:¹]	เวลาและอายุของคนหรือ สิ่งต่าง ๆ ทั่วไป
ชวบ	อายุของเด็ก		
หน ครั้ง คราว เที่ยว รอบ ที่	จำนวนครั้งที่ทำอาการนั้น ๆ	[hon¹] [tɕa³] [lɕ:m⁵] [kam]	จำนวนครั้งที่ทำอาการนั้น ๆ
คน	คนทั่วไป เช่น เด็ก ชาวนา อาจารย์ ทหาร ตำรวจ	[khon]	คนทั่วไป เช่น เด็ก ชาวนา อาจารย์ ทหาร ตำรวจ
เจ้า	คนที่เป็นเจ้าของกิจการค้า นั้น ๆ เช่น กวยเตี๋ยว ข้าว- แกง เป็นต้น	[ca:w⁴]	คนที่เป็นเจ้าของกิจการค้า นั้น ๆ เช่น กวยเตี๋ยว ข้าว- แกง เป็นต้น
นาย	คนที่เป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ		
ปาก	คนที่เป็นพยานในศาล		

คำลักษณะนาม	ใช้กับ	คำลักษณะนาม	ใช้กับ
ภาษากรุงเทพฯ		ภาษาเชียงใหม่	
ราย	คนที่ ¹ เป็นเจ้าของทุกข์ ลูกค้า และคนใช้ เป็นต้น	[la:y]	คนที่ ¹ เป็นเจ้าของทุกข์ ลูกค้าและ คนใช้ เป็นต้น
หัว	ส่วนที่มีลักษณะเป็นหัว ของพืชทั่วไป เช่น เหือก มัน หอม กระเทียม เป็นต้น	[hua ¹]	ส่วนที่มีลักษณะเป็นหัวของพืช เช่น เหือก มัน หอม กระ- เทียม ตะไคร้ และข้าวโพค เป็นต้น
ต้น	ตะไคร้		
ผัก	} ข้าวโพค		
คอก			
เครือ	หวัด ¹ ด้วยที่รวมอยู่ในกำน หรือเครือเดียวกัน	[khəa]	หวัด ¹ ด้วยที่รวมอยู่ในกำนหรือ เครือเดียวกัน
เถา	ปิ่นโต		ชั้นปิ่นโตที่รวมอยู่ในกำนหรือ ขาเดียวกัน
มัด	สิ่งที่มี ¹ ครวมกัน ¹ มาก ๆ เช่น ผัก	[mat ⁵]	สิ่งที่มี ¹ ครวมกัน เช่น ผัก หนุ้า ใบลาน
กำ	สิ่งที่มี ¹ ครวมกันขนาด ¹ เล็ก เช่น ระอม วุ้นเส้น		
พ่อน	หนุ้าหรือฟางที่มี ¹ ครวมกัน มาก ๆ		
ผูก	คำ ¹ เทศน์ที่มี ¹ ครวมกัน		
กับ	ใบลานที่มี ¹ ครวมกัน		

คำลักษณนาม ภาษากรุงเทพฯ	ใช้กับ	คำลักษณนาม ภาษาเชียงใหม่	ใช้กับ
ยก	ช่วงเวลาของการขมวย ที่ยุติลงครั้งหนึ่ง ๆ	[nok ⁵]	ช่วงเวลาของการเทศน์หรือ การขมวยที่ยุติลงครั้งหนึ่ง ๆ
จบ	ช่วงเวลาของการเทศน์ที่ยุติ ลงครั้งหนึ่ง ๆ		
ยวง เม็ค	เนื้อในของขนุน ทุเรียน	[hnaŋ]	ส่วนที่เป็นเนื้อในของขนุน และทุเรียน
เม็ค	สิ่งที่มีลักษณะกลม ขนาดเล็กเช่น ไข่ กระดุม และเพชรพลอย เป็นต้น	[met ⁵]	เพชรพลอย
ลูก ใบ ¹	สิ่งที่มีลักษณะกลม เช่น ลูกโป่ง ลูกชิ้น	[ken ²] [no:y ²] ²	สิ่งทั่วไปที่มีลักษณะกลม เช่น ลูกโป่ง ลูกชิ้น ไข่ และกระดุม เป็นต้น
ลำ เลม	พาดนะประเภทเรือ เกวียน	[lam]	พาดนะประเภทเรือ และ เกวียน

หน้า 24. ¹คำลักษณนาม ใบ ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมได้บางอย่าง ดูคำอธิบายที่ เจริงอรรด

²คำลักษณนาม [no:y²] ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมได้บางอย่าง

คำลักษณนาม
ภาษากรุงเทพฯ

ใช้กับ

คำลักษณนาม
ภาษาเชียงใหม่

อย่าง ชนิด ประเภท จำพวก พวก	}	สิ่งที่เป็นนามธรรมและรูป- ธรรมทั่วไป เช่น อาหาร สิ่งของ ความรู้ลึก	[ya:ɯ ²]	สิ่งที่เป็นนามธรรมและรูป- ธรรมทั่วไป เช่น อาหาร สิ่งของ ความรู้ลึก
		[pha-ka:t ¹] สิ่งที่เป็นนามธรรม		
		<hr/>		
		_____		

หลัง	}	สิ่งที่มีส่วนเบื้องบน อย่างหลังคา หรือมีลักษณะ อย่างหลังคา เช่น มุง บาน	[laŋ ¹]	ส่วนที่มีส่วนเบื้องบนหรือที่มี ลักษณะอย่างหลังคา เช่น มุง บาน แห อวน
ปาก		แห อวน		

ที่ แห่ง	}	สถานที่หรือที่ทั่วไป	[ti:3]	สถานที่หรือที่ทั่วไป
ชนิด		ใช้กับที่สวน		

ด้วะ เผียะ ป๋าบ	}	จำนวนครั้งที่ทำอาการ นั้น ๆ	[phua ⁵] [phia ⁵] [pa:p ³]	จำนวนครั้งที่ทำอาการ นั้น ๆ
ฉาค แปะ	}	จำนวนครั้งที่ทำอาการ ที่ หรือ ทย		

(ค) ในภาษาเชียงใหม่และในภาษากรุงเทพฯ มีคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งนั้น ๆ จำนวนเท่ากัน คำลักษณนามที่ใช้ในภาษาถิ่นทั้งสองจะมีทั้งที่เป็นคำเดียวกันและคนละคำ กับสิ่งชนิดเดียวกัน ดังนี้

คำลักษณนาม	ใช้กับ	คำลักษณนาม	ใช้กับ
ภาษากรุงเทพฯ		ภาษาเชียงใหม่	
ใบ	ส่วนใบของพืชทั่วไป ยกเว้นใบของต้นกล้วย มะพร้าว และต้นตาล	[bay]	ส่วนในของพืชทุกชนิดยกเว้น ใบของต้นกล้วย
ทาง	ใบของต้นกล้วย มะ- พร้าว และต้นตาล	[ba:ɯ ²]	ใบของต้นกล้วย
ตน	ยักษ์ ปีสัจ	[ton ¹]	เทวดา ยักษ์ ปีสัจ
องค์	เทวดา นางฟ้า	[khon]	นางฟ้า
ฝัก	ส่วนฝักของพืชทั่วไป เช่น มะขาม ข้าวโพค	[fak ¹]	ส่วนฝักของพืชทั่วไปยกเว้น ข้าวโพค
คอก	ข้าวโพค	[hua ¹]	ข้าวโพค
ทัว	เครื่องนุ่งห่มที่ตัดแยก เป็นเลื้อ กางเกง หรือ กระโปรง	[tua ¹]	เลื้อ กางเกง กระโปรง หรือเลื้อผ้าที่เข้าซุกกัน
ซุก	เสื้อผ้าที่เข้าซุกกัน เช่น ซุก ลูกเลื้อ ซุกสากด เป็นต้น	[phɛ:ɯ ¹] ¹	เลื้อ กางเกง และกระโปรง

¹ปัจจุบันคนเชียงใหม่มักใช้คำลักษณนาม [tua¹]

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>	<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>
<u>ภาษากรุงเทพฯ</u>		<u>ภาษาเชียงใหม่</u>	
ข้าง	ของทั่วไปที่แยกออกจาก ศูนย์กลาง	[kha:ŋ ⁴]	ของทั่วไปที่แยกออกจาก ศูนย์กลาง
ตอน	ข้างหนึ่งของกำลัง ที่เป็นศูนย์กลาง	[khɔ:ŋ ¹]	ข้างหนึ่งของร่องเท้าที่ เป็นศูนย์กลาง

มีคำลักษณนามอยู่จำนวนหนึ่งที่มีใช้เฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเป็น
สิ่งที่ทำขึ้น มีอยู่ หรือใช้เฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่ง อีกถิ่นหนึ่งอาจใช้คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มี
ลักษณะคล้ายกันกับสิ่งเหล่านั้น ดังนี้

1. คำลักษณนามที่มีใช้เฉพาะในภาษาเชียงใหม่

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>
[may ¹] "เส้น"	หมากขอยตากแห้ง แล้วร้อยเป็นเส้น เส้นหนึ่งมี 10 - 20 คำ
[?om] "คำ, เม็ด"	ของกินที่ต้มไว้ เช่น เมียง ลูกอม ¹
[mo:k ³] "ก่อน"	ข้าวเหนียวที่มีปริมาณเต็มมือ
[mo:ŋ ²] "ก่อน"	ข้าวเหนียวที่มีปริมาณน้อยกว่า mo:k ³

¹ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำลักษณนาม [kɛn²]

คำลักษณนามใช้กับ[sup¹]

หมากที่ห้าสำเร็จเป็นคำแล้ว

"คำ"

2. คำลักษณนามที่มีใช้เฉพาะในภาษารุงเทพาคำลักษณนามใช้กับ

จิบ

ผลที่จิบไว้

[ʔan]

พับ

ผ้าที่พับไว้ในไม้เดียวกัน

[ma:y⁵]

เลี้ยว

ส่วนของผลไม้ที่มีจำนวน 1 ใน 4 ของทั้งผล

[ki:p²]

แพ

ผอยทอง ข้าวเม่าทอด

[ʔan]

หัก

ช่วงเวลาที่ถูก หรือหักชั่วคราว

[tʰa³]

ผู้วิจัยพบว่า คำลักษณนามที่ใช้ในภาษาไทยใหม่ และในภาษารุงเทพา นั้น มีลักษณะทั้งที่เหมือนและต่างกัน คือ มีการใช้คำลักษณนามคำเดียวกันกับสิ่งชนิดเดียวกัน ได้แก่ คำลักษณนามที่เป็นมาตราต่าง ๆ คำลักษณนามที่เป็นการ ซึ่งตรง วัด โดยประมาณ และคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามและคำกริยาต่าง ๆ มีการใช้คำลักษณนามคนละคำกันกับสิ่งชนิดเดียวกัน ทั้งนี้หนึ่งอาจมีคำลักษณนามใช้กับสิ่งนั้น ๆ มาก หรือน้อยกว่าอีกสิ่งหนึ่ง มีการใช้คำลักษณนามคำเดียวกันกับสิ่งต่างชนิดกัน มีการใช้คำลักษณนามทั้งที่เป็นคำเดียวกัน และคนละคำกับสิ่งชนิดเดียวกัน ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบผู้วิจัย

พบว่ามีคำลักษณนามที่ใช้ในภาษาเชียงใหม่บ้างคำยืมคำลักษณนามนั้น ๆ จากภาษากรุงเทพา
ไปใช้¹ รวมทั้งมีคำลักษณนามที่ใช้เฉพาะถิ่นด้วย

2. ตำแหน่งของคำลักษณนาม

คำลักษณนามของภาษาเชียงใหม่และภาษากรุงเทพา ที่ปรากฏในโครงสร้าง
นามวลีและโครงสร้างกริยาวลี จะอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน ดังนี้

ก. ตำแหน่งคำลักษณนามในโครงสร้างนามวลี คำลักษณนามภาษาเชียงใหม่
และภาษากรุงเทพา จะปรากฏในโครงสร้างนามวลีได้ 5 แบบเหมือนกัน คือ

1. โครงสร้างแบบที่ 1	คำนาม	คำบอกจำนวน	คำลักษณนาม
ก.ท.	เด็ก	3	คน
ข.ม.	[la ² -ʔan ²	sa:m ¹	khon]
2. โครงสร้างแบบที่ 2	คำนาม	คำลักษณนาม	คำบอกจำนวน
ก.ท.	เสือ	ขึ้น	หนึ่ง
ข.ม.	[sa:t ²	phɛ:n ¹	nɛ:n ³]

¹ เหตุที่ในการพิจารณาดังนี้ ถ้าคำลักษณนามที่ใช้นั้นเหมือนกับในภาษากรุงเทพา
ผู้วิจัยจะพิจารณาว่า

1. คำลักษณนามนั้น ๆ จะใช้กับสิ่งใดในภาษาเชียงใหม่บ้าง
2. คำลักษณนามนั้น ๆ จะใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ในภาษา
เชียงใหม่หรือไม่

ตัวอย่าง เม็ก เป็นคำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่ที่ใช้กับเพชรพลอย แต่เนื่อง-
จากคำลักษณนามคำนี้ ผู้วิจัยพบว่าในภาษาเชียงใหม่ไม่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลม เป็นเม็ก
อย่างเพชรพลอย เช่น กระจุก ไข่ (ในภาษาเชียงใหม่จะใช้คำลักษณนามว่า [kɛm²] หรือ
[no:y²]) ในขณะที่ในภาษากรุงเทพา จะใช้คำลักษณนาม เม็ก กับสิ่งที่มีลักษณะอย่างเดียวกับ
เพชรพลอย เช่น กระจุก ไข่ ลักษณะนี้ถือว่าคำลักษณนาม [mɛt⁵] ในภาษาเชียงใหม่เป็นคำ
ที่ยืมไปจากภาษากรุงเทพา

3.	<u>โครงสร้างแบบที่ 3</u>	คำนาม	คำลักษณนาม	คำบอกลำดับ
	<u>ก.ท.</u>	รถ	คัน	ที่สาม
	<u>ช.ม.</u>	[lot ⁵]	[kan]	[ti: ³ -sa:m ¹]
4.	<u>โครงสร้างแบบที่ 4</u>	คำนาม	คำลักษณนาม	คำชี้เฉพาะ
	<u>ก.ท.</u>	ไข่	ฟอง	นี้
	<u>ช.ม.</u>	[khay ²]	[kɛn ²]	[ni: ⁵]
5.	<u>โครงสร้างแบบที่ 5</u>	คำนาม	คำลักษณนาม	คำคุณศัพท์
	<u>ก.ท.</u>	ไข่	ฟอง	ใหญ่
	<u>ช.ม.</u>	[khay ²]	[kɛn ²]	[hɔy ²]

ข. ตำแหน่งคำลักษณนามในโครงสร้างกริยาวลี คำลักษณนามภาษาเชียงใหม่ และภาษากรุงเทพา จะปรากฏในโครงสร้างกริยาวลีได้ 5 แบบ เหมือนกัน ดังนี้

1.	<u>โครงสร้างแบบที่ 1</u>	คำกริยา	คำบอกจำนวน	คำลักษณนาม
	<u>ก.ท.</u>	ไป	3	ครั้ง
	<u>ช.ม.</u>	[pay]	[sa:m ¹]	[tɕa: ³]
2.	<u>โครงสร้างแบบที่ 2</u>	คำกริยา	คำลักษณนาม	คำบอกจำนวน
	<u>ก.ท.</u>	ไป	ทน	หนึ่ง
	<u>ช.ม.</u>	[pay]	[hon ¹]	[nɛ: ³]
3.	<u>โครงสร้างแบบที่ 3</u>	คำกริยา	คำลักษณนาม	คำบอกลำดับ
	<u>ก.ท.</u>	ไป	ทน	หลัง
	<u>ช.ม.</u>	[pay]	[hon ¹]	[lun]

4. <u>โครงสร้างแบบที่ 4</u>	คำกริยา	คำลักษณนาม	คำชี้เฉพาะ
<u>ก.ท.</u>	ไป	ครึ่ง	นี้
<u>ช.ม.</u>	[pay	ˈtɕa ³	ni: ⁵]
5. <u>โครงสร้างแบบที่ 5</u>	คำกริยา	คำลักษณนาม	คำคุณศัพท์
<u>ก.ท.</u>	พูด	อย่าง	ไพเราะ
<u>ช.ม.</u>	[ʋə: ⁴	ya: ²	ˈmuan ³]

คำลักษณนามในภาษาไทยใหม่และภาษารุงเทพา ที่ปรากฏในโครงสร้างนาม-
วลี และโครงสร้างกริยาวลี จะอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน คืออยู่หลังคำนาม หรือคำกริยา
ที่คำลักษณนามนั้น ๆ ไปขยาย ทั้งนี้คำลักษณนามจะปรากฏร่วมกับคำขยายอื่น ๆ เป็นต้นว่า
คำบอกจำนวน คำบอกลำดับ คำชี้เฉพาะ และคำคุณศัพท์

คำลักษณนามกับการจำแนกประเภท

คำลักษณนามเป็นคำประเภทหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความคิดในการแบ่งแยกสิ่งต่างๆ รอบตัว สิ่งใดที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน ก็ใช้คำลักษณนามคำเดียวกัน เช่น เชือก ค้าย เส้นผม มีลักษณะร่วมกันคือ เล็ก ยาว จึงใช้คำลักษณนามคำเดียวกันคือ "เส้น" นอกจากนั้น คำลักษณนามยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการรวมบางสิ่งบางอย่างเข้าด้วยกัน หรือแยกออกมาจากกัน¹

คำลักษณนามที่ใช้ในภาษาเชียงใหม่และในภาษารุงเทพา สะท้อนให้เห็นทัศนคติของคนเชียงใหม่ และคนกรุงเทพา ที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว มีลักษณะบางประการของสิ่งต่างๆ ที่คนเชียงใหม่และคนกรุงเทพา ถือว่าสำคัญ และใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภท ซึ่งมีทั้งลักษณะที่เหมือนและต่างกัน

การใช้คำลักษณนามในการจำแนกประเภทสิ่งต่างๆ อาจแบ่งออกได้เป็น

1. การใช้คำลักษณนามในการจำแนกประเภทนาม
2. การใช้คำลักษณนามในการจำแนกประเภทกริยา

1. การใช้คำลักษณนามในการจำแนกประเภทนาม ภาษาเชียงใหม่ และภาษารุงเทพา ต่างใช้คำลักษณนาม จำแนกประเภทสิ่งที่เป็นคำนามตามลักษณะใหญ่ๆ ออกเป็น มนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ พืช สิ่งของ และสถานที่ โดยคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามแต่ละประเภท อาจเหมือนหรือต่างกัน การใช้คำลักษณนามในการจำแนกประเภทสิ่งที่เป็นคำนาม อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

- ก. ลักษณะการจำแนกประเภทที่เหมือนกัน
- ข. ลักษณะการจำแนกประเภทที่ต่างกัน

---

¹ นววรรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. หน้า 25.

ก. ลักษณะการจำแนกประเภทที่เหมือนกัน ภาษาเชียงใหม่และ
 ภาษากรุงเทพฯ ใช้คำลักษณนามจำแนกประเภทสิ่งที่เป็นคำนาม ที่มีลักษณะเหมือนกัน
 อาจแบ่งออกได้เป็น

1) การจำแนกประเภทมนุษย์ การใช้คำลักษณนามในภาษา
 เชียงใหม่และในภาษากรุงเทพฯ สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกประเภทมนุษย์ เหมือนกัน
 ดังนี้

<p><u>ก.ท.</u> คน</p> <p><u>ข.ม.</u> [khon]</p>	}	<p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับคนทั่วไป โดยจำแนกตามลักษณะ เช่น เด็ก ชาวนา ผู้ใหญ่ ผู้หญิง ผู้ชาย อาจารย์ ชโมย ผู้ร้าย นักโทษ กรรมกร กรรมกร นักมวย ฯลฯ</p>
<p><u>ก.ท.</u> รูป</p> <p> องค์</p> <p><u>ข.ม.</u> [ton¹]</p>	}	<p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้เฉพาะกับภิกษุ สามเณร โดยจำแนกตาม ฐานะในสังคม ในภาษากรุงเทพฯ รูป เป็นคำลักษณนาม ที่ใช้ในภาษาเขียน หรือภาษาแบบแผน</p>
<p><u>ก.ท.</u> พระองค์</p> <p><u>ข.ม.</u> [ʔoŋ]</p>	}	<p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้เฉพาะกับพระเจ้าแผ่นดิน หรือ เจ้านาย โดยจำแนกตามฐานะในสังคม</p>
<p><u>ก.ท.</u> คู๋ กุ่ม คณะ ชุก</p> <p> วง ทอน หมวก</p> <p> กอง หมู่ ฝ่าย พรรค</p> <p><u>ข.ม.</u> [ku:³] [mu:²]</p> <p> [cum] [kw:¹]</p> <p> [phak⁵]</p>	}	<p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับคนที่อยู่ร่วมกัน ในลักษณะต่างๆกัน</p>

2) การจำแนกประเภทมนุษย์ การใช้คำลักษณนามในภาษาไทยเชียงใหม่ และในภาษากrungเทพา สะท้อนให้เห็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทมนุษย์เหมือนกัน ดังนี้

<u>ภ.ท.</u>	องค์ คน	} เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ที่เป็นเทวดา นางฟ้า เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ที่เป็นฤาษี วิทยากร ยักษ และปีศาจ
	คว	
<u>ช.ม.</u>	[ton ¹]	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ที่เป็นเทวดา นางฟ้า ฤาษี ยักษ และปีศาจ

3) การจำแนกประเภทสัตว์ การใช้คำลักษณนามในภาษาไทยเชียงใหม่ และในภาษากrungเทพา สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกประเภทสัตว์ เหมือนกัน ดังนี้

<u>ภ.ท.</u>	คว	} เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ทั่วไป เช่น ปลา นก เสือ กวาง หนอน งู กบ แมว ฯลฯ
<u>ช.ม.</u>	[tua ¹]	
<u>ภ.ท.</u>	ฝูง	} เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ที่อยู่รวมกันหลายตัว เช่น ปลา นก และวัว เป็นต้น
<u>ช.ม.</u>	[mu ²]	
<u>ภ.ท.</u>	ครอก	} เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับลูกสัตว์ที่เกิดคราวเดียวกัน หลายตัว
<u>ช.ม.</u>	[cu:p ³]	

4) การจำแนกประเภทพืช การใช้คำลักษณนามในภาษาไทยเชียงใหม่ และในภาษากrungเทพา สะท้อนให้เห็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทพืช เหมือนกัน ดังนี้

<u>ภ.ท.</u>	ต้น กิ่ง ก้าน แขนง ราก เมือก ดอก ชู ยวง หน่อ แง่ง กลีบ ใบ ทาง ยัก หัว ผล ลูก	} เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับพืช หรือส่วนของพืชตาม ลักษณะต่างๆ ¹

¹ ดูคำอธิบายหน้า 20-22

ข.ม. [ton⁴] [kaw⁵] [kiŋ²]
 [khet⁵] [ka:n⁴] [ha:k³]
 [kɛ:n¹] [dɔ:k²] [pu:]
 [ŋuaŋ] [nɔ:²] [ha:ŋ¹]
 [ŋɛŋ³] [ki:p²] [li:p²]
 [bay] [ba:ŋ²] [fak¹]
 [hua¹] [kɛn²] [no:y²]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับพืช หรือส่วนของพืช
 ที่มีลักษณะต่างๆ¹

ก.ท. ทวี พวง กระปุก ทะลาย
 ช่อ รวง กอ

ข.ม. [wi:¹] [puk⁵] [cɔ:³]
 [kha-nɛ:ŋ] [pi:¹]
 [kɔ:¹] [ŋuaŋ]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับพืชที่อยู่รวมกันในลักษณะต่างๆ

5) การจำแนกประเภทสิ่งของ. การใช้คำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่
 และในภาษารุงเทพา สะท้อนให้เห็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทสิ่งของ เหมือนกัน ดังนี้

ก.ท. ก้อน กลุ่ม ดวง วง ลูก ไบ
ฟอง เม็ด แวน

ข.ม. [kw:n⁴] [kum⁴] [kum²]
[duaŋ] [kuaŋ] [pwaŋ⁵]
[kɛn²] [no:y²] [wɛn⁴]
[wɛn⁴]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีลักษณะ
กลมแบบต่างๆ¹

ก.ท. เล่ม ลำ เล่า กระบอก ชี
ตุ่น ทอน แท่ง เส้น สาย
แฉว แฉว คน ขบวนการ หลอก

ข.ม. [lem⁴] [ton⁴] [law]
[bɔ:k²] [si:⁴] [dun⁴]
[kɔm⁴] [tɔn³] [lim⁴]
[sen⁴] [sa:y¹] [thɛw¹]
[lɔ:t²]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีลักษณะ
ยาวแบบต่างๆ²

¹ ดูคำอธิบายหน้า 23-24. และหน้า 66-67.

² ดูคำอธิบายหน้า 24-25. และหน้า 67-69.

ก.ท. ใบ แผ่น ผืน ปั้น บาน

ข.ม. [bay] [phɛn²]

[thɔ:p²] [phɛ:n¹]

[ba:n]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีลักษณะ
แบนแบบต่างๆ ¹

ก.ท. ก้าน ดอก ช่อ กลีบ กิ่ง ตัว
ปาก หลัง หน้า คัน ค้ำม แพ
ชั้น ชั้น ปีก พวง เรือน หัว
องค์

ข.ม. [ka:n⁴] [khɔ:⁴] [tua¹]

[laŋ¹] [na:⁴] [kan]

[da:m⁴] [khak⁵] [pip⁵]

[can⁵] [tʔ:ŋ⁵] [puk⁵]

[lian] [hua¹] [ʔoŋ]

[thian²]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีลักษณะนั้นๆ ²

ก.ท. โทะ ไม้ หลอก เครื่อง ที่
คัน แฉง

ข.ม. [toʔ⁵] [lɔ:t²] [khɛaŋ³]

[ti:³] [kan] [phɛ:ŋ¹]

[sa:y¹] [may¹]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของโดยจำแนก
ตามวัสดุหรืออุปกรณ์นั้นๆ

¹ ดูคำอธิบายหน้า 26 และหน้า 70.

² ดูคำอธิบายหน้า 25-27 และหน้า 69-72.

ก.ท. ชค ม้วน จีบ เรียง กอง
ผูก มัด กำ จีบ ทับ มวน
ห่อ ถัง เทียบ ปั้น หยค

ข.ม. [khot²] [muan⁵] [lun]
[kw:ŋ¹] [mat⁵] [baw⁴]
[hɔ:ŋ²] [pok⁵] [taŋ⁴]
[pan⁴] [yot¹] [siap²]
[hi:p²] [hɔ:y⁵] [tiw⁴]
[phay][ʔom] [sup¹]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของต่างๆโดย
จำแนกตามกิริยาอาการที่ทำสิ่งนั้นๆ ¹

ก.ท. คู่ ก๊ก ของ ใจ เข็ด โหล ฤดี
กับ ฟ่อน จุก กระจุก ปรอย เดา
ชุก ส่าหรับ หัว แหนบ ซ้อ ฌับ
คับ

ข.ม. [ku:³] [cay¹] [tɔŋ²]
[pi:k²] [lo:¹] [cuk¹]
[khia] [cum] [hua¹]
[lɛ:p²] [cɔ:³] [ca-bap²]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของต่างๆโดย
จำแนกตามการอยู่ร่วมกันในลักษณะต่างๆ ²

¹ ดูคำอธิบายหน้า 28-29 และหน้า 73-75.

² ดูคำอธิบายหน้า 31-32 และหน้า 76-77.

ก.ท. ข้าง ขอน คอน หมวก
เสี้ยว ชิก ชัน

ช.ม. [kha:ŋ⁴] [khɔ:n¹]
[tɔ:n¹] [ki:p²]
[khe:p²] [pha:k²]
[phə:k²] [tin²]
[kɔm⁴]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของโดยจำแนกตาม
จำนวนที่แบ่งหรือแยกของสิ่งต่างๆ¹

ก.ท. ขนาน ขอน นัค คำ
เล่ม อัน

ช.ม. [pa:k³] [nat⁵]
[kam¹] [lem⁴]
[ʔan]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของเฉพาะสิ่ง

6) การจำแนกประเภทสถานที่ การใช้คำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่
และในภาษารุงเทพา สะท้อนให้เห็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทสถานที่ เหมือนกัน ดังนี้

ก.ท. แห่ง
ช.ม. ti:³

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสถานที่ทั่วไป

ก.ท. ชนิด แปลง ผืน โรง
ช.ม. [pan³] [tə:k³] [ho:ŋ]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสถานที่ โดยจำแนกตาม
ลักษณะของสถานที่นั้นๆ

ลักษณะการจำแนกประเภทที่เหมือนกันนี้ คำลักษณนามที่ใช้ อาจเหมือนหรือต่างกัน
คำลักษณนามที่ต่างกันนั้น อาจเป็นคำลักษณนามที่ใช้เฉพาะถิ่น เช่น รูป ครอบ กระจุก เป็นคำ
ลักษณนามที่ใช้เฉพาะในภาษารุงเทพา และ [cɯm][cu:p³] [pi:¹] เป็นคำ
ลักษณนามที่ใช้เฉพาะในภาษาเชียงใหม่ เป็นต้น

¹ดูคำอธิบายหน้า 30 และหน้า 75.

ข. ลักษณะการจำแนกประเภทที่ต่างกัน ภาษาเชียงใหม่และ
ภาษากรุงเทพฯ ใช้คำลักษณนามจำแนกประเภทสิ่งที่เป็นคำนาม ที่มีลักษณะต่างกัน อาจ
แบ่งออกได้เป็น

1) การจำแนกประเภทมนุษย์ คำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่
และในภาษากรุงเทพฯ ที่สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกประเภทมนุษย์ ต่างกัน มีดังนี้

<u>ก.ท.</u>	ปาก	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับคนที่ให้การเป็นพยานในศาล โดยจำแนกตามการเปรียบเทียบ
<u>ก.ท.</u>	นาย	เป็นคำลักษณนามในภาษากรุงเทพฯที่ใช้กับคนที่เป็น ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ โดยจำแนกตามฐานะใน สังคม

คำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ในภาษากรุงเทพฯ สะท้อนให้เห็นลักษณะสังคมที่
ซับซ้อน จึงมีการจำแนกที่แตกต่างกับภาษาเชียงใหม่

2) การจำแนกประเภทอมนุษย์ คำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่
และในภาษากรุงเทพฯ ที่สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกประเภทอมนุษย์ ต่างกัน มีดังนี้

<u>ก.ท.</u>	องค์ คน	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับอมนุษย์ที่เป็นเทวดา นางฟ้า เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับอมนุษย์ที่เป็น ฤาษี วิทยาธร และ ปีศาจ ¹
-------------	------------	---

ร.ม. [ton¹] เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับอมนุษย์ทั่วไป

ในภาษากรุงเทพฯ ยกย่องอมนุษย์ที่เป็นเทวดา นางฟ้า จึงใช้คำลักษณนาม
ที่แตกต่างจากอมนุษย์อื่นๆ ส่วนภาษาเชียงใหม่ ไม่ถือว่าอมนุษย์มีความแตกต่างกัน จึง
ใช้คำลักษณนามเหมือนกัน

---

¹ ผู้บอกภาษาเชียงใหม่และภาษากรุงเทพฯ บางคนใช้คำลักษณนาม ตัว
กับ ปีศาจและยักษ์

3) การจำแนกประเภทสัท คำลักษณะนามในภาษาเชียงใหม่และในภาษากองเทพา สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกประเภทสัท ต่างกัน มีดังนี้

ก.ท.	เชือก	เป็นคำลักษณะนามที่ใช้เฉพาะกับช้างบ้าน
	โหลง	เป็นคำลักษณะนามที่ใช้กับช้างบ้านที่อยู่รวมกันหลายเชือก

คำลักษณะนามที่ใช้กับช้าง สะท้อนให้เห็นว่า ในภาษากองเทพายกย่องช้าง เป็นสัตว์พิเศษคือ เป็นสัตว์สำหรับพระเจ้าแผ่นดินที่ใช้ในการสงคราม จึงใช้คำลักษณะนามต่างจากสัตว์อื่น ส่วนในภาษาเชียงใหม่ ช้างเป็นสัตว์สำหรับใช้งานทั่วไป เช่น ใช้เป็นพาหนะ และใช้ในการขนลากไม้ ดังนั้นคำลักษณะนามที่ใช้กับช้าง จึงไม่ต่างจากสัตว์อื่น

4) การจำแนกประเภทพืช คำลักษณะนามในภาษาเชียงใหม่และในภาษากองเทพา ที่สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกประเภทพืช ต่างกัน มีดังนี้

ก.ท.	คัน	} เป็นคำลักษณะนามที่ใช้เฉพาะกับพืชทั่วไป
ข.ม.	[ton ⁴]	
	[kaw ⁵]	เป็นคำลักษณะนามที่ใช้เฉพาะกับพืชยืนคันเท่านั้น

การใช้คำลักษณะนามที่ต่างกันนี้ สะท้อนให้เห็นว่า ในภาษาเชียงใหม่ จำแนกชนิดหรือขนาดของพืชออกจากกัน เพราะลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าไม้ที่มีพืชพันธุ์หลายชนิดและขนาด ทำให้ภาษาเชียงใหม่มีเกณฑ์การจำแนกที่ละเอียดกว่าภาษากองเทพา

ก.ท.	คัน	} เป็นคำลักษณะนามที่ใช้กับตะไคร้
ข.ม.	[hna ¹]	

การใช้คำลักษณะนามที่ต่างกันนี้ สะท้อนให้เห็นว่า ในภาษาเชียงใหม่ จำแนกตะไคร้ตามลักษณะที่เห็นเป็นหัว ส่วนในภาษากองเทพาจำแนกตามลักษณะที่เห็นเป็นต้น

ก.ท.   ฝัก, คอก }   เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับข้าวโพค
ช.ม.   [hua¹] }

ภาษากรุงเทพาจำแนกตามลักษณะที่เห็นเป็นฝัก หรือส่วนคอกของกัน ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามลักษณะที่เห็นเป็นหัว¹

ก.ท.   หน่อ }   เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับหน่อของพืชทั่วไป
ช.ม.   [nɔ:²] }
           [ha:ŋ¹] }   เป็นคำลักษณนามที่ใช้เฉพาะกับหน่อไม้

ภาษาเชียงใหม่จำแนกลักษณะของหน่อไม้ต่างกับภาษากรุงเทพา คือจำแนกตามลักษณะของหน่อไม้ที่มีปลายแหลม

ก.ท.   ยวง   เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับส่วนที่เป็นเนื้อในของขนุน
ช.ม.   [ŋuaŋ]   เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับส่วนที่เป็นเนื้อของขนุนและทุเรียน

การใช้คำลักษณนามที่ต่างกันนี้ สะท้อนให้เห็นว่า ในภาษากรุงเทพา จำแนกลักษณะของเนื้อขนุนต่างจากเนื้อทุเรียน ส่วนในภาษาเชียงใหม่จำแนกตามลักษณะที่เป็นส่วนเนื้อของผลไม้ น่าสังเกตว่า ทุเรียนไม่ใช่พืชพันธุ์ดั้งเดิมของเชียงใหม่ จึงใช้คำลักษณนามคำเดียวกับที่ใช้กับขนุน

ก.ท.   กลีบ   เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับส่วนที่เป็นกลีบของผลส้มและหัวกระเทียม
ช.ม.   [ki:p²]   เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับส่วนที่เป็นกลีบของผลส้ม
           [li:p²]   เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับส่วนที่เป็นกลีบของหัวกระเทียม

คำลักษณนามที่ใช้ต่างกัน สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกต่างกันคือ ในภาษาเชียงใหม่ จะจำแนกส่วนที่เป็นกลีบที่มีขนาดต่างกัน โดยใช้คำลักษณนามต่างกันไป

1

ลักษณะที่มีกามหรือเปลือกหุ้มส่วนในอย่างหิวปลี

<u>ก.ท.</u> พวง	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับผลของพืชที่อยู่รวมกันในลักษณะห้อยย้อยไปในทางเดียวกัน เช่น มะไฟ องุ่น ลำไย เป็นต้น
กระปุก	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับผลจาก หรือระกำที่รวมอยู่เป็นกลุ่มก้อนในก้านเดียวกัน
<u>ช.ม.</u> [puk ⁵]	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับผลของพืชที่รวมอยู่เป็นกลุ่มหรือเป็นพวงเดียวกัน เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ระกำ เป็นต้น
<u>ก.ท.</u> ทะลาย	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับผลมะพร้าวหรือหมากที่รวมอยู่ในทะลายเดียวกัน
<u>ช.ม.</u> [kha ⁴ ne:ŋ] [pi: ¹]	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับผลมะพร้าวที่รวมอยู่ในทะลายเดียวกัน เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับผลหมากที่รวมอยู่ในทะลายเดียวกัน
<u>ก.ท.</u> ช่อ	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับส่วนดอกหรือใบของพืชที่รวมอยู่ในก้านเดียวกัน ทั้งในลักษณะห้อยย้อย เช่น กล้วยไม้ หรือลักษณะรวมเป็นกลุ่ม เช่น ดอกเข็ม ดอกโป๊ยเซียน
<u>ช.ม.</u> [puk ⁵]	เป็นคำลักษณนามที่ใช้ได้กับส่วนดอกของพืชที่รวมอยู่เป็นกลุ่มอย่างดอกเข็ม ดอกโป๊ยเซียน เป็นต้น

5) การจำแนกประเภทสิ่งของ คำลักษณนามในภาษาไทยใหม่และในภาษากลางที่สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนกประเภทสิ่งของ ต่างกัน อาจแบ่งออกได้เป็น

(ก) การใช้คำลักษณนามจำแนกประเภทสิ่งของตามลักษณะ ต่างกัน คำลักษณนามที่สะท้อนให้เห็นการจำแนกสิ่งของตามลักษณะที่ต่างกันในภาษาถิ่นทั้งสอง มีดังนี้

<u>ก.ท.</u> ลูก	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็นลูก เช่น ลูกแก้ว ลูกหิน ลูกชิ้น เป็นต้น
เม็ด	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมขนาดเล็ก เช่น กระจุม ฝั่ ยามเม็ด เป็นต้น

ข.ม. [ken²] เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมขนาดต่างๆ

การใช้คำลักษณนามที่ต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าภาษารุงเทพ่าจำแนกสิ่งที่มีลักษณะกลมที่มีขนาดต่างกัน โดยใช้คำลักษณนามคนละคำ ส่วนภาษาเชียงใหม่ไม่ถือว่าขนาดเป็นเรื่องสำคัญ จึงใช้คำลักษณนามคำเดียวกันกับสิ่งที่มีลักษณะกลมทุกขนาด

ก.ต. แวน เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ เป็นชั้นกลมบาง เช่น ชำ

ข.ม. [wen⁴] เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ เป็นชั้นกลมบาง เช่น ชำ หรือ อ้อยควั่น

[wan⁴] เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ เป็นชั้นกลมหนา

การใช้คำลักษณนามที่ต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษาเชียงใหม่จำแนกสิ่งที่มีลักษณะกลมที่มีความหนา บาง ต่างกัน ส่วนภาษารุงเทพ่า ไม่ถือว่าความหนา บาง เป็นเรื่องสำคัญ

ก.ท. ควง เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็นวง หรือแสงสว่าง ที่เห็นเป็นควง

ข.ม. [duan] เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับแสงสว่างที่เห็นเป็นควง

[wa:w] เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับรอยเปื้อนที่เป็นวงๆ

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษาเชียงใหม่จำแนกลักษณะของแสงสว่างกับรอยเปื้อนต่างกัน จึงใช้คำลักษณนามคนละคำกัน ส่วนภาษารุงเทพ่าจำแนกตามลักษณะกลมที่เห็นเป็นวง ทั้งแสงสว่างและรอยเปื้อน

ก.ท. เล่ม¹ } เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับมีด คาบ และขวาน
ข.ม. [thian²] }

¹ ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำลักษณนาม ค้ำม

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพาจำแนก
มีด คาน ขวาน ตามลักษณะที่ยาวเป็นเล่ม ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามคุณสมบัติ
ของสิ่งมีคมที่สำหรับตัด หั่น หั่น บ่า สิ่งต่างๆ

ก.ท.	ปาก	}	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับ แห อวน
ข.ม.	[laŋ ¹]		

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพาจำแนกตามลักษณะ
เมื่อหอกแห หรืออวน แล้วดึง หรือสาวขึ้นมาจากน้ำ ส่วนหนึ่งหรือค้ำหนึ่งของแห อวน
จะบิดหรือรวบเข้าหากันอย่างลักษณะของปาก ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามลักษณะที่เห็น
ส่วนหลังของแห อวนเมื่อหอกลงไปในน้ำ

ก.ท.	ชั้น	}	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับชั้นบันได
ข.ม.	[si: ⁴]		

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพาจำแนก
ตามลักษณะการลั่นกัน ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามลักษณะของชั้นบันไดที่เป็นซี่
เรียงกัน

ข. การใช้คำลักษณนามจำแนกประเภทสิ่งของตามกิริยาอาการ ต่างกัน

ภาษาเชียงใหม่และภาษารุงเทพา มีคำลักษณนามบางคำที่สะท้อนให้เห็นเกณฑ์การจำแนก
ประเภทสิ่งของตามกิริยาที่ต่างกัน ดังนี้

ก.ท.	มัด	}	เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับข้าวต้มมัด
ข.ม.	[kop ¹]		

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าภาษารุงเทพา จำแนกตาม
กิริยาที่มัดกลีบข้าวต้มมัดเข้าด้วยกัน ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามกิริยาที่ประกบกลีบ
ข้าวต้มมัดด้วยกัน

ก.ท. มวน } เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับบุตรี
 ข.ม. [baw⁴]

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าภาษารุงเทพาจำแนกตาม
 กิริยาที่มวนส่วนใบกับยาสูบเข้าด้วยกัน ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามกิริยาที่อภัยยาสูบ
 ในมวนให้แน่น¹

ค. การใช้คำลักษณนามจำแนกประเภทสิ่งของโดยใช้เกณฑ์คนละเกณฑ์
 เกณฑ์ในการจำแนกที่ต่างกันอีกลักษณะหนึ่ง คือ สิ่งของประเภทเดียวกัน ในภาษารุงเทพา
 จะใช้เกณฑ์อย่างหนึ่ง และ ภาษาเชียงใหม่ จะใช้เกณฑ์อีกอย่างหนึ่ง ดังนี้

ก.ท. คับ } เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับใบไม้ที่เย็บเรียงกัน เช่น
 ข.ม. [phay] } ใบจาก ใบหญ้าคา เป็นต้น

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพา จำแนกตาม
 ลักษณะของใบจากที่อยู่เรียงกัน ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามกิริยาที่เย็บใบไม้ เช่น
 ใบหญ้าคา หรือใบทองคิง เข้าเป็นแถว

ก.ท. ไม้ } เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับของที่เสียบไม้ เช่น
 ข.ม. [siap²] } ลูกชิ้นปิ้ง ปลาย่าง เป็นต้น

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพาจำแนกตาม
 อุปกรณ์หรือวัสดุที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามกิริยาที่เสียบของนั้น

ก.ท. ไม้, คับ } เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับปลาย่าง หรือปลากรอบ
 ข.ม. [hi:p²]

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพาจำแนกตามลักษณะ
ของสิ่งที่เรียงกันอยู่ หรือ ตามอุปกรณ์ที่ใช้ ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามกิริยาที่ใช้ไม้

¹ กิริยาที่คอกบุตรีลงกับพื้น เพื่อให้ยาสูบในมวนแน่นขึ้น

ประภมสิ่งนั้นเข้าค้ำยกัน

<p><u>ก.ท.</u> พวง</p> <p><u>ช.ม.</u> [h w : y⁵]</p> <p>[tiw⁴]</p>	<p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นพวง เช่น พวงมาลัย หรือสิ่งที่ร้อยรวมเข้าเป็นพวง</p> <p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่ร้อยเข้าค้ำยกัน เช่น พวงมาลัย</p> <p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่เป็นพวงสำหรับหิ้ว เช่น ปลาที่ร้อยเป็นพวง</p>
--	---

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพา จำแนกตามลักษณะ ส่วนภาษาเชียงใหม่จำแนกตามกิริยาที่ร้อยสิ่งนั้นเข้าค้ำยกัน เช่น ร้อยคอกไม้เข้าค้ำยกันเป็นพวงคอกไม้ และจำแนกตามกิริยาที่หิ้วสิ่งที่หิ้วเป็นพวงสำหรับหิ้ว เช่น ปลา เป็นต้น

<p><u>ก.ท.</u> เม็ก</p> <p><u>ช.ม.</u> [?om]</p>	<p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นเม็ก เช่น ลูกอม</p>
--	--

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพา จำแนกตามลักษณะ ส่วนภาษาเชียงใหม่ จำแนกตามกิริยาที่อมสิ่งนั้นๆ เช่น ลูกอม เมียง เป็นต้น

<p><u>ก.ท.</u> คำ</p> <p><u>ช.ม.</u> [kam¹]</p> <p>[sup¹]</p>	}	<p>เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับหมาก</p>
---	---	------------------------------------

การใช้คำลักษณนามต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษารุงเทพา จำแนกตามของกินที่มีปริมาณเป็นคำ เช่น หมาก ส่วนภาษาเชียงใหม่ จำแนก ลักษณะของหมากที่ทำสำเร็จเป็นคำแล้ว กับที่ยังไม่ได้ทำสำเร็จเป็นคำ ออกจากกัน โดยใช้คำลักษณนามต่างกัน

ลักษณะการจำแนกประเภทนามที่ต่างกัน สะท้อนให้เห็นเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกว่า อาจจำแนกโดยใช้ลักษณะที่ต่างกัน จำแนกโดยใช้กิริยาที่ต่างกัน รวมทั้งจำแนกโดยการใช้เกณฑ์คนละเกณฑ์ คำลักษณนามนามที่ใช้จึงต่างกันไป

2. การใช้คำลักษณนามจำแนกประเภทกิริยา ภาษาเชียงใหม่และภาษากรุงเพทต่างใช้คำลักษณนามจำแนกประเภทกิริยาแสดงอาการ¹ และกิริยาแสดงสภาพ² คำลักษณนามที่ใช้กับกิริยาแต่ละประเภทอาจเหมือนหรือต่างกัน โดยมีลักษณะการจำแนกประเภทเหมือนกัน ดังนี้

ก.ท. กะ ผลัก พัก จับ ขึ้น
จบ ยก

ข.ม. [kaʔ¹] [ɲi:p³] [tɕi:n²]
[hok⁵]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับกิริยาแสดงอาการ โดยจำแนกตามช่วงเวลาที่ทำอาการนั้นๆ

ก.ท. ทบ ครั่ง คราว หน ที่
เที่ยว รอบ จับ อึก โสก
นัค แปะ ด้วะ เฝียะ ฉาก
บ่าบ

ข.ม. [top⁵] [tɕia³] [non¹]
[kam] [lɕi:m⁵] [cip¹]
[ʔɕk¹] [nat⁵] [pa:p³]
[phuaʔ²] [phiaʔ²]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับกิริยาแสดงอาการ โดยจำแนกตามจำนวนครั้งที่ทำอาการนั้นๆ

1,2

หมายถึงคำลักษณนามที่ใช้ขยายค่ากิริยาแสดงอาการหรือสภาพโดยตรงเท่านั้น ดูรายละเอียดหน้า 46-50.

ก.ท. เมทร กิโล ก้าว
 ข.ม. [met⁵][ki-lo:]
 [ka:w⁴]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับกิริยาแสดงอาการโดยจำแนก
 ความมากหรือน้อยหรือระยะทางที่ทำอาการนั้นๆ

ก.ท. เมทร กิโล ฟุต นิ้ว
 หลา เส้น วา คอก
 คืบ องคุลี

ข.ม. [met⁵][ki-lo:]
 [fut⁵][niw⁵][sen⁴]
 [la:~][wa:] [sɔ:k²]
 [khi:p³][khɔ:-niw⁵]

เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับกิริยาแสดงสภาพ โดยจำแนก
 ความมากหรือน้อยหรือการวัดโดยประมาณ

ในภาษาเชียงใหม่และในภาษากองเทพา ต่างใช้คำลักษณนามจำแนกประเภท
 สิ่งต่างๆ เหมือนกัน โดยจำแนกประเภทคำนามออกเป็น มนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ พืช
 สิ่งของ และ สถานที่ ลักษณะการจำแนกประเภทโดยใช้คำลักษณนามนั้น มีทั้งลักษณะ
 ที่เหมือนและต่างกัน ลักษณะที่เหมือนกัน คือ การจำแนกสิ่งต่างๆตามลักษณะ ลักษณะที่
 ต่างกัน คือ เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกประเภทต่างกัน ส่วนการจำแนกประเภทกิริยา
 ทั้งกิริยาแสดงอาการและกิริยาแสดงสภาพ ในภาษาถิ่นทั้งสอง มีลักษณะการจำแนกเหมือนกัน
 คือ จำแนกตามช่วงเวลาที่ทำอาการนั้น ตามจำนวนครั้งที่ทำอาการนั้น และจำแนกตาม
 मात्रาวัด คำลักษณนามที่ใช้ในการจำแนกประเภทนั้น อาจใช้คำลักษณนามเหมือนหรือ
 ต่างกัน อาจเป็นเพราะ ถิ่นหนึ่งจะมีเกณฑ์การจำแนกประเภทที่ละเอียดกว่าอีกถิ่นหนึ่ง
 หรือใช้เกณฑ์การจำแนกคนละเกณฑ์กัน จึงทำให้มีคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งนั้นๆมากกว่า
 หรือต่างจากอีกถิ่นหนึ่ง

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาไทยเชียงใหม่และในภาษา
กรุงเทพฯ ทำให้เห็นลักษณะที่เหมือนและ . . . ของคำลักษณนามในภาษาถิ่น
ทั้งสอง ดังนี้

1. ประเภทของคำลักษณนาม

คำลักษณนามในภาษาไทยเชียงใหม่และในภาษากทมแบ่งได้เป็น
2 ประเภท คือ

ก. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนาม แบ่งออกเป็น

1) คำลักษณนามที่จำแนกตามคำนาม มี 7 ประเภท ดังนี้

- (ก) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์
- (ข) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภททมิฬ
- (ค) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์
- (ง) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทพืช
- (จ) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ
- (ฉ) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสถานที่
- (ช) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทนามธรรม

2) คำลักษณนามที่บ่งการชี้แจง ทวง วัด มี 5 ประเภท ดังนี้

- (ก) มาตรการเงิน
- (ข) มาตรการชี้แจง
- (ค) มาตรการทวง
- (ง) มาตรการวัด
- (จ) มาตรการเวลา

ข. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำกริยา แบ่งออกเป็น

1) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการ มี 2 ประเภท คือ

(ก) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการโดยตรง

(ข) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการโดยอ้อม

2) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพ มี 2 ประเภท คือ

(ก) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพโดยตรง

(ข) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพโดยอ้อม

2. การใช้คำลักษณนาม

ในภาษาไทยเชียงใหม่และในภาษารุงเทพา มีลักษณะการใช้คำลักษณนาม ทั้งที่เหมือน และต่างกัน

ก. ลักษณะการใช้คำเหมือนกัน ในภาษาไทยเชียงใหม่และในภาษารุงเทพา จะใช้คำลักษณนามคำเดียวกันกับสิ่งชนิดเดียวกัน ได้แก่ คำลักษณนามที่เป็นมาตราตั้ง ทวง วัด การตั้ง ทวง วัด โดยประมาณ และคำลักษณนามบางคำที่ใช้กับคำนามและคำกริยาประเภทต่าง ๆ

ข. ลักษณะการใช้คำต่างกัน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1) ภาษาเชียงใหม่และภาษารุงเทพา จะใช้คำลักษณนามคนละคำกับสิ่งชนิดเดียวกัน และในภาษาถิ่นหนึ่งอาจมีคำลักษณนามใช้กับสิ่งชนิดเดียวกัน มากหรือน้อยกว่าอีกถิ่นหนึ่ง

2) ภาษาเชียงใหม่และภาษารุงเทพา จะใช้คำลักษณนามคนละคำกับสิ่งชนิดเดียวกัน

3) ภาษาเชียงใหม่และภาษารุงเทพา จะใช้คำลักษณนามทั้งที่เป็นคำเดียวกัน และคนละคำ กับสิ่งชนิดเดียวกัน

3. ตำแหน่งของคำลักษณนาม

คำลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้างนามวลี ทั้งในภาษาไทยเชียงใหม่และในภาษารุงเทพา ต่างปรากฏหน้าคำบอกลำดับ คำชี้เฉพาะ คำคุณศัพท์ ปรากฏ

หลังคำนาม ปรากฏหน้าและหลังคำบอกจำนวน

คำลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้างกริยาวลี ทั้งในภาษาเชียงใหม่และใน
ภาษารุงเทพา ต่างปรากฏหน้าคำบอกลำดับ คำชี้เฉพาะ ปรากฏหลังคำกริยา
ปรากฏหน้าและหลังคำบอกจำนวน

4. การจำแนกประเภทสิ่งต่าง ๆ โดยใช้คำลักษณนาม

ภาษาเชียงใหม่และภาษารุงเทพา ต่างใช้คำลักษณนามในการจำแนก
ประเภทสิ่งต่าง ๆ เหมือนกัน โดยคำลักษณนามที่ใช้ อาจเหมือนหรือต่างกัน การจำแนก
ประเภทนามโดยใช้คำลักษณนามนั้น มีลักษณะการจำแนกทั้งที่เหมือนและต่างกัน นามทุก
ประเภทอาจจำแนกตามลักษณะ นามบางประเภท ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งของ
อาจจำแนกตามการอยู่รวมกัน นามบางประเภท ได้แก่ มนุษย์ อมนุษย์ และสัตว์ อาจ
จำแนกตามฐานะในสังคม นามประเภทสิ่งของเหล่านั้นที่อาจจำแนกตามอุปกรณ์หรือวัสดุ
ที่เกี่ยวข้อง หรือ ตามกิริยาอาการ ส่วนการจำแนกประเภทกิริยา ในภาษาถิ่นทั้งสอง
มีลักษณะการจำแนกเหมือนกัน คือ กิริยาแสดงอาการอาจจำแนกตามช่วงเวลาที่ทำ
อาการนั้น ๆ หรือตามจำนวนครั้งที่ทำอาการนั้น ๆ ได้ ส่วนกิริยาแสดงสภาพจำแนก
ตามมาตราวัดเท่านั้น ในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ในภาษาเชียงใหม่และในภาษารุงเทพา
อาจใช้เกณฑ์การจำแนกที่เหมือนและต่างกัน การใช้ลักษณนามสะท้อนให้เห็นทัศนคติใน
การจำแนกประเภทสิ่งต่าง ๆ โดยใช้คำลักษณนามของภาษาเชียงใหม่และภาษารุงเทพา
ว่า มีทั้งลักษณะที่เหมือนและต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่และในภาษา
รุงเทพา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในแต่ละถิ่นมีทัศนคติในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่
เหมือนกันและต่างกัน จึงน่าที่จะเปรียบเทียบการใช้คำลักษณนามถิ่นอื่น ๆ ทั้งในและ
นอกประเทศให้ละเอียดกว่า มีลักษณะอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ
เกี่ยวกับคำลักษณนามในภาษาไทย สมบูรณ์และลึกซึ้งยิ่งขึ้น